

بانی رکود تورمی

مسعود نیلی به جای پاسخگویی از عملکرد خود در دولت روحانی در تحلیلی مغالطه‌آمیز بدون توجه به

ترازنامه بانک مرکزی، رشد پایه پولی راناشی از افزایش بدهی دولت به بانک‌ها دانست!

گزارش

سیاست کنترل مقداری رشد ترازنامه بانک‌ها به‌منظور کنترل رشد نقدینگی موجب شد تا بانک‌هایی که از ذخایر مازاد کافی نزد بانک مرکزی برخوردار نبودند با استقراض از بانک مرکزی، سپرده قانونی خود نزد بانک مرکزی را فراهم کنند که علی‌رغم افزایش پایه پولی، پول پرقدرتی وارد چرخه اقتصاد نمی‌شد.

روز گذشته مسعود نیلی، مشاور اقتصادی حسن روحانی در دولت یازدهم در قالب یادداشتی از روند رشد پایه پولی انتقاد کرده و میزان رشد پایه پولی را نشانه کسری بودجه دولت استقراض از بانک‌ها دانسته است و وضعیت کنونی را یکی از غیرمنضبط‌ترین سال‌های عملکرد اقتصاد کشور توصیف کرده است. این توصیف نیلی بر خلاف روند کل‌های پولی است و

بررسی متغیرهای پولی نشان می‌دهد که رشد نقدینگی در مرداد ماه سال جاری به به ۲۶٫۹ درصد رسیده است که جز با انضباط مالی دولت و اجرای سیاست‌های پولی فعال و احتیاطی بانک مرکزی دستیابی به این میزان رشد نقدینگی هدفگذاری شده امکان‌پذیر نیست. پیش از آنکه روابط علت و معلومی غلط میان رشد پایه پولی و تورم که این روزها در برخی محافل مطرح می‌شود را مورد ارزیابی قرار دهیم؛ بررسی روند تاریخی رشد ماهانه پایه پولی نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر عموماً رشد ماهانه پایه پولی در پایان هر سال رقمی بالاتر از ماه‌های پیش از خود را به ثبت رسانده است. در انتهای سال ۱۴۰۲ نیز این روند تکرار شده و این اتفاق غیرقابل پیش‌بینی نبوده است. همچنین مشاهده می‌شود که در فروردین ماه میزان رشد ماهانه پایه پولی به متوسط میزان خود در ماه‌های گذشته بازگشته است و مسیر طبیعی خود را طی می‌کند. لازم به ذکر است رشد بسیار پایین پایه پولی منجر به بروز چالش‌هایی در شبکه

بانکی می‌شود که بانک مرکزی با ایفای نقش فعال، میزان رشد این متغیر را کنترل می‌کند و گزاره‌های «رکود چاپ پول شکسته شد» و بزرگنمایی در میزان رشد این متغیر از اساس غلط است. به‌نظرمی‌رسد نیلی در ادامه موج سواری رسانه‌های مخالف دولت تلاش می‌کند تا موفقیت دولت سیزدهم در کنترل رشد نقدینگی را به حاشیه ببرد و گویی همراه با سایر رسانه‌هایی که تلاش می‌کنند انتظارات تورمی جامعه را تهیج کنند گام برداشته‌اند. پیش از آنکه وارد ادبیات نظری در رد استدلال رابطه مستقیم میان رشد پایه پولی و تورم شویم باید به این موضوع اشاره کرد که اجرای سیاست کنترل مقداری رشد ترازنامه بانک‌ها و استفاده از ابزار افزایش نسبت سپرده قانونی برای رسیدن به رشد نقدینگی ۲۰ درصد در سال گذشته موجب شد تا بانک‌هایی که از ذخایر مازاد کافی نزد بانک مرکزی (Excess Reserves) برخوردار نبودند با استقراض از بانک مرکزی، سپرده قانونی خود نزد بانک مرکزی

بانکی می‌شود که بانک مرکزی با ایفای نقش فعال، میزان رشد این متغیر را کنترل می‌کند و گزاره‌های «رکود چاپ پول شکسته شد» و بزرگنمایی در میزان رشد این متغیر از اساس غلط است. به‌نظرمی‌رسد نیلی در ادامه موج سواری رسانه‌های مخالف دولت تلاش می‌کند تا موفقیت دولت سیزدهم در کنترل رشد نقدینگی را به حاشیه ببرد و گویی همراه با سایر رسانه‌هایی که تلاش می‌کنند انتظارات تورمی جامعه را تهیج کنند گام برداشته‌اند. پیش از آنکه وارد ادبیات نظری در رد استدلال رابطه مستقیم میان رشد پایه پولی و تورم شویم باید به این موضوع اشاره کرد که اجرای سیاست کنترل مقداری رشد ترازنامه بانک‌ها و استفاده از ابزار افزایش نسبت سپرده قانونی برای رسیدن به رشد نقدینگی ۲۰ درصد در سال گذشته موجب شد تا بانک‌هایی که از ذخایر مازاد کافی نزد بانک مرکزی (Excess Reserves) برخوردار نبودند با استقراض از بانک مرکزی، سپرده قانونی خود نزد بانک مرکزی

رشد بدهی دولت به بانک‌ها دانسته ناقص می‌باشد. با این اقدام بانک‌ها، در طرف دارایی‌های ترازنامه بانک مرکزی بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی افزایش یافته و در طرف بدهی‌ها، سپرده قانونی بانک‌ها نزد بانک مرکزی رشد می‌کند. این فرایند برخلاف موضوعی است که نیلی ادعا می‌کند رشد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی ناشی از تأمین مالی دولت از بانک‌هاست. برآیند این مسیر اگرچه موجب افزایش پایه پولی می‌شود اما در عمل پولی وارد چرخه اقتصاد نمی‌شود و پول پرقدرتی از سمت بانک مرکزی به حساب ذخایر مازاد بانک‌ها (ER) واریز نمی‌شود بلکه در سپرده قانونی بانک‌ها نزد بانک مرکزی عملاً قفل می‌شود. بنابراین این گزاره که پایه پولی خلق شده یا یک ضریبی منجر به خلق نقدینگی شده و در نهایت به تورم می‌انجامد در این مقطع صحیح نیست. در نتیجه تحلیل مسعود نیلی که تنها به یک ردیف از ترازنامه بانک‌ها اشاره کرده و بدون نگاه جامع به ترازنامه بانک مرکزی افزایش پایه پولی را ناشی از

خود در سال ۱۴۰۰ که کاهش ۵۵ درصدی را تجربه کرده بود، افت ۷٫۶ درصدی را به ثبت رساند. مضاف بر اینکه بانک مرکزی در راستای سیاست‌های کنترل مقداری رشد ترازنامه بانک‌ها و عدم تزریق پایه پولی به ذخایر مازاد بانک‌ها تلاش کرد موتور خلق نقدینگی از این کانال مهار شود، می‌توان به ۲ عامل دیگر در عدم تزریق پول پرقدرتی به شبکه بانکی اشاره کرد. نخست اینکه تزریق پایه پولی از طرف بانک مرکزی به حساب ذخایر مازاد بانک‌ها نزد بانک مرکزی از محل دارایی‌های خارجی بانک مرکزی متوقف شد. به عبارتی بانک مرکزی سابقاً به جهت تأمین ارز با نرخ ترجیحی برای واردات برخی کالاها، با به‌میزان مابه‌التفاوت ریالی عملیات داد و ستد ارز به خالص دارای خارجی خود یافته است. مانده سپرده دیناری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری نزد بانک مرکزی در سال ۱۴۰۱، در ادامه روند تغییرات نزولی

ناترازی در نظام بانکی می‌شد. از سوی دیگر تمرکز منابع نقدی بخش دولتی نزد بانک مرکزی به دلیل اجرای بخش عمده‌ای از قانون حساب واحد خزانه موجب شد تا حجم قابل توجهی از نقدینگی موجود در شبکه بانکی که متعلق به دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی بوده است کاسته شود.

باورهای رایج اشتباه از مفاهیم پایه پولی، نقدینگی و تورم

«پایه پولی علت تام توسعه نقدینگی است، با افزایش یک واحد پایه پولی، نقدینگی با مکانیزم ضرب فراینده پولی متناظراً افزایش می‌یابد و با افزایش پایه پولی تورم شدید را تجربه خواهیم کرد» از جمله گزاره‌هایی است که این روزها ناظر به میزان رشد پایه پولی در فروردین ۱۴۰۲ مطرح می‌شود. گزاره «پیامدهای منفی اقتصادی مانند تورم منحصراً نتیجه رشد پایه پولی است» نیز میثقی است که از سوی برخی پیرامون این موضوع مطرح می‌شود در حالی که بسیاری از این باورهای رایج اشتباه بوده است. گویی این گزاره‌ها در خلأ و خارج از محیط واقعی اقتصاد و سازگار پول و بانک مطرح می‌شوند.

البته این رشد شدید پایه پولی و به تبع آن رشد شدید نقدینگی در صورت تداوم زیانبار است و نتیجه آن تورم است مورد تردید نیست اما آیا لازم است از پایه پولی هیولا و غولی بسازیم که به هیچ‌وجه نباید به آن نزدیک شد و آیا در سیاست پولی فقط باید رشد پایه پولی را محدود کرد؟

با توجه به دانش اقتصاد پول و بانکداری، در تحلیل‌های فریدمن و سایر پول‌گرایان نیز توجه چندانی به پایه پولی نمی‌شود و عمدتاً حجم نقدینگی و رشد آن است که به‌عنوان عامل مؤثر در ایجاد تقاضای کل و در نتیجه تورم در بلندمدت مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابراین اگر نقدینگی رشد کند، حتی اگر پایه پولی رشد نکرده باشد هم فشار تورمی بروز خواهد کرد. به همین دلیل بود که در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ در تحلیل نقش پول در اقتصاد و اثرگذاری بر تقاضای کل به تدریج توجه‌ها از پایه پولی به سمت حجم پول و سپس نقدینگی و حتی کمیته پولی گسترده‌تر معطوف شد. در آن صورت، هنگامی که قرار است نگران تورم باشیم، قاعدتاً باید نگران رشد نقدینگی باشیم، چه این رشد نقدینگی از پایه پولی سرچشمه گیرد و چه از ضریب فزاینده نقدینگی. در شرایطی که اقتصاد در رونق و تورم باشد، افزایش نقدینگی منتج از نیروهای بازار یا ضریب فزاینده نقدینگی مطلوب است و همراه با کاهش حرارت اقتصاد است، اما در شرایطی که اقتصاد در رکود باشد، رشد نقدینگی حاصل از پایه پولی ارجحیت دارد.

متغیرهای اقتصادی برای فعالان اقتصادی است و یکی از عوامل آن جلوگیری از صدور خلق‌الساعه بخشنامه‌های متعدد است که در سال جاری روند آن کاهش یافته است. به‌عنوان مثال در سال گذشته ۱۷۸ بخشنامه مؤثر صادر شده بود که امسال به ۱۰۰ بخشنامه رسیده و در حال حاضر هم روند صدور بخشنامه تغییر کرده است.

رئیس کل گمرک ادامه داد: سامانه جدید گمرک راه‌اندازی شده و به‌زودی رونمایی خواهد شد و در همراه این اتفاق خواهد افتاد که بخش مهمی از پازل گمرک هوشمند است.

رضوانی‌فر با بیان اینکه از هفته آینده کارنامه عملکردی شرکت‌های بزرگ را اعلام می‌کنیم، گفت: باید ببینیم که مدت زمان تشریفات شرکت‌های مختلف چقدر است و در این میان تا چه اندازه صاحبان کالا در زمینه تعطل افزایش قیمت مقصر هستند.

به گزارش ایسنا، محمد رضوانی‌فر در مراسم بهره‌برداری از پروژه‌های عمرانی و آشکارساز (X-Ray) گمرکات کشور اظهار کرد: از ماه‌های گذشته با کمک وزارت اقتصاد، زمان پاسخگویی دستگاه‌های مختلف به استعلام‌های گمرک را مورد بررسی قرار دادیم و هر چهار دستگاه اصلی سه دستگاه به متوسط کمتر از سه روز رسیده‌اند. این همراهی دستگاه‌های متولی در ترخیص کالا نشان می‌دهد که سرعت انجام فرایندهای گمرکی در ادامه نیز افزایش خواهد یافت.

وی افزود: قابل پیش‌بینی کردن

رونمایی سامانه جدید گمرک هوشمند

رئیس کل گمرک گفت: از هفته آینده کارنامه عملکردی واردکنندگان و شرکت‌های بزرگ را صادر می‌کنیم تا ببینیم صاحبان کالا تا چه اندازه در ترخیص نشدن کالاهایشان با انگیزه افزایش قیمت مقصر هستند.

به گزارش ایسنا، محمد رضوانی‌فر در مراسم بهره‌برداری از پروژه‌های عمرانی و آشکارساز (X-Ray) گمرکات کشور اظهار کرد: از ماه‌های گذشته با کمک وزارت اقتصاد، زمان پاسخگویی دستگاه‌های مختلف به استعلام‌های گمرک را مورد بررسی قرار دادیم و هر چهار دستگاه اصلی سه دستگاه به متوسط کمتر از سه روز رسیده‌اند. این همراهی دستگاه‌های متولی در ترخیص کالا نشان می‌دهد که سرعت انجام فرایندهای گمرکی در ادامه نیز افزایش خواهد یافت.

وی افزود: قابل پیش‌بینی کردن

برخوردند، گمرک را پناهگاه خود بداند. این مقام مسئول گفت: گمرک ایران در نقطه کانونی چهارراه تعاملات بخش‌های تجارت کشور قرار دارد و بر این اساس از گذشته تا به امروز نقش ویژه‌ای برعهده داشته است.

وی افزود: سالانه ۳۰ هزار فعال اقتصادی با خدمات تجاری و گمرکی مرتبط هستند و بخش مهمی از رضایتمندی، سرعت و دقت فرایندها و تشریفات و سلامت رویه‌ها و فرایندها منوط به این است که فرایند و تشریفات گمرکی ۲۴ دستگاه مرتبط چگونه فعالیت می‌کنند.

این عضو کابینه دولت سیزدهم اضافه کرد: تلاش کردیم گمرک را به نقطه‌ای که برای همه فعالان اقتصادی نقش مدافع حقوق رایفا کند و طلبکار حقوق تجار و فعالان باشد، تبدیل کنیم.

خاندوزی: زمان صدور مجوز گمرکی نصف شد

وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت که در ۹ ماه گذشته متوسط زمان صدور مجوز برای سازمان استاندارد از ۱۷ روز به ۱۱ روز، سازمان دامپزشکی از ۱۳ روز به ۶ روز، سازمان غذا و دارو از هشت روز به چهار روز و برای سازمان حفظ نباتات از پنج روز به کمتر از سه روز کاهش یافت و زمان تقریبی صدور مجوزها نصف شد.

به گزارش ایرنا، «سید احسان خاندوزی» روز سه‌شنبه در آیین بهره‌برداری از پروژه‌های عمرانی و آشکارساز گمرکات کشور اظهار داشت: کاهش رویه‌های بازدارنده و پرهزینه گمرک و حرکت به سمت روان‌سازی جریان تجاری کشور که در حقیقت دستور رئیس‌جمهور بود را به عنوان تحول گمرکی در وزارت اقتصاد در دستور کار قرار دادیم.

وی تصریح کرد: این مهم جز از مسیر گمرک هوشمند و خارج‌شدن از دیدگاهی که می‌گفت گمرک باید متولی توسعه اختیارات خود باشد، میسر نمی‌شد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی اظهار داشت: طبق گزارش گمرک در دو محور توانسته‌ایم بخشی از عقب افتادگی گذشته را جبران کنیم. محور نخست، کاهش زمان معطلی فعالان اقتصادی در حوزه تجارت است که بسیار آزاردهنده بود و قیمت تمام‌شده تولید و هزینه

می‌دهد که اگر دولت اراده کند پیش‌بینی‌پذیر بودن دستورالعمل‌ها را انجام دهد، می‌تواند و در این راستا از ۱۷۸ بخشنامه و دستورالعملی که در ۶ ماهه سال گذشته ابلاغ شده بود، امسال به آمار ۱۰۳ بخشنامه رسیدیم؛ یعنی ۷۰ تا ۸۰ درصد بخشنامه‌ها کاهش یافت و امیدواریم به استاندارد قابل پیش‌بینی در زمان و مهلت مقرر برسیم.

انجام فرایند تشریفات گمرکی باید تسریع شود

وی درخصوص رسوب کالا در گمرکات کشور، تصریح کرد: آمارها نشان می‌دهد ترخیص کالا وضعیت روان‌تری دارد و نه تنها شرایط حادث‌تری نداریم، بلکه آمار رسوب عدد پایینی است.

این مقام مسئول با بیان اینکه باید بین رسوب کالاهای قانونی و غیرقانونی و مواردی که زیان اقتصادی دارد تفاوت قائل شویم، اظهار داشت: در برخی موارد رسوب کالا براساس برنامه‌ریزی شرکت‌ها انجام می‌شود و بخش دیگری ناشی از مقررات صدور کد «ساتا» است که برای دریافت آن از سوی بانک مرکزی نیاز به زمان وجود دارد.

وی افزود: انجام فرایند تشریفات گمرکی باید تسریع شود، زیرا برخی از کالاهایی که رسوب می‌کنند زیان

اقتصادی و فساد کالا را به همراه دارند؛ هرچند مقرر شده تا از گمرکات به‌صورت مستمر در این زمینه گزارش‌گیری انجام شود اما با وجود ۶ ماهه سال گذشته ابلاغ شده بود، امسال به آمار ۱۰۳ بخشنامه رسیدیم؛ یعنی ۷۰ تا ۸۰ درصد بخشنامه‌ها کاهش یافت و امیدواریم به استاندارد قابل پیش‌بینی در زمان و مهلت مقرر برسیم.

انجام فرایند تشریفات گمرکی باید تسریع شود

وی درخصوص رسوب کالا در گمرکات کشور، تصریح کرد: آمارها نشان می‌دهد ترخیص کالا وضعیت روان‌تری دارد و نه تنها شرایط حادث‌تری نداریم، بلکه آمار رسوب عدد پایینی است.

این مقام مسئول با بیان اینکه باید بین رسوب کالاهای قانونی و غیرقانونی و مواردی که زیان اقتصادی دارد تفاوت قائل شویم، اظهار داشت: در برخی موارد رسوب کالا براساس برنامه‌ریزی شرکت‌ها انجام می‌شود و بخش دیگری ناشی از مقررات صدور کد «ساتا» است که برای دریافت آن از سوی بانک مرکزی نیاز به زمان وجود دارد.

وی افزود: انجام فرایند تشریفات گمرکی باید تسریع شود، زیرا برخی از کالاهایی که رسوب می‌کنند زیان